МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»

СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Збірник наукових праць

за матеріалами І Всеукраїнської науково-практичної конференції для науковців, педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, аспірантів, молодих учених

25 жовтня 2024 р,
м. Одеса

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»

СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Збірник наукових праць

за матеріалами І Всеукраїнської науково-практичної конференції
для науковців, педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти,
аспірантів, молодих учених

(25 жовтня 2024 р, м. Одеса)

Івано-Франківськ
«НАІР»
2024

УДК: 378:373.2.011.3-051]37.091.33
С 91

Рекомендовано до друку вченою радою ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 3 від 31 жовтня 2024 року)

Рецензенти:

Потапчук Т. В. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Сараєва І. В. – доктор філософії, завідувачка кафедри дошкільної і початкової освіти КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»

Організаційний комітет:

Богуш Алла Михайлівна, дійсний член НАПН України, академік, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії та методики дошкільної освіти ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Березовська Людмила Іванівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики дошкільної освіти ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Попова Ірина Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методики дошкільної освіти ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Діхтяренко Станіслава Вадимівна, викладач-стажист кафедри теорії та методики дошкільної освіти ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Сучасні освітні технології у підготовці майбутніх фахівців дошкільної освіти: зб. наукових праць за матеріалами І Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Одеса, 25 жовтня 2024 р. / за ред. Л. Березовської. Івано-Франківськ : НАІР, 2024. 192 с.

До збірника увійшли тези доповідей учасників І Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні освітні технології у підготовці майбутніх фахівців дошкільної освіти». У роботах розглянуто освітні технології підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти в сучасному інформаційному просторі; використання освітніх технологій у професійній підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти; зарубіжний досвід створення і впровадження освітніх інновацій у систему дошкільної освіти.

Збірник адресовано науково-педагогічним та педагогічним працівникам, здобувачам вищої освіти, аспірантам, молодим ученим, усім, хто цікавиться проблемами сучасної дошкільної освіти.

Матеріали розміщено в авторській редакції. Відповідальність за зміст матеріалів, їхню відповідність вимогам чинного правопису і достовірність фактів та статистичних даних несуть автори

Людмила БЕРЕЗОВСЬКА,
доктор педагогічних наук, професор кафедри
теорії та методики дошкільної освіти
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського», м. Одеса (Україна)
e-mail: Berezovska@pdpu.edu.ua

ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДНИК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВИХОВАТЕЛЯ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Актуальність проблеми. Сучасний світ потребує від майбутніх фахівців закладів дошкільної освіти (далі – ЗДО) умінь пристосовуватися до нових умов, бути гнучким, мобільним, креативним. Для того, щоб досягти суб'єкт-суб'єктної взаємодії з дітьми, сучасний вихователь повинен володіти інформаційно-комунікаційними технологіями (далі ІКТ), бути медіа грамотним та компетентним. Запровадження ІКТ в освітній процес – це не данина моді, а необхідність. У зв'язку з цим заклади вищої освіти у процесі підготовки майбутніх вихователів ЗДО, повинні сформувати у студентів інформаційно-цифрову компетентність, яка є ключовою професійної майстерності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Обґрунтування необхідності розвитку цифрової компетентності відображено в нормативно правових документах. Кабінетом Міністрів України у 2021 р. схвалено Концепцію розвитку цифрових компетентностей. У Законі України «Про освіту» інформаційно-комунікаційна компетентність визначається однією з ключових з-поміж інших компетентностей [2]. Законом України «Про національну програму інформатизації», передбачено формування та розвиток інтелектуального потенціалу нації, удосконалення форм і змісту освітнього процесу, впровадження комп'ютерних методів навчання [3]. Таким чином, створення науково інформаційного простору для дітей, молоді, є одним із завдань державної політики в галузі освіти.

Проблемі формування інформаційно-цифрової компетентності, використання інформаційних технологій у навчанні та підготовці майбутніх педагогів до професійної діяльності засобами цифрових освітніх технологій присвячено наукові розвідки українських (О. Будник, О. Буйницька, Р. Гуревич, В. Костюков, Є. Мотурнак, Н. Морзе та ін.) та зарубіжних (Д. Букантате, Дж. Равен, Д. Рікен, Т. Сабаліускас, К. Пукеліс та ін.) учених. Проте особливості сучасного освітнього процесу вимагають внесення коректив до змісту технологій навчання, які повинні відповідати новим освітнім тенденціям і сприяти гармонійному входженню дитини в інформаційне освітнє середовище.

Мета статті – розкрити теоретичні і практичні особливості формування у здобувачів освіти інформаційно-цифрової компетентності із використанням традиційних та інноваційних засобів навчання.

Виклад основного матеріалу. У Базовому компоненті дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) [4] (освітній напрям «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі. Комп'ютерна грамота») подано визначення цифрової компетентності, яка передбачає сформовану здатність дитини дошкільного віку використовувати інформаційно-комунікаційні та цифрові технології для задоволення індивідуальних та освітніх потреб. Зважаючи на це, пріоритетним завданням закладів вищої освіти є підготовка фахівців, майбутніх вихователів до цифрової компетнтності, яка сприятиме подоланню цифрового бар'єру між педагогами та дітьми, допоможе їм комфортно почувати себе в нових соціально економічних умовах. Отже, одним із основних напрямів сучасної підготовки студентів ЗВО до професійної діяльності є не лише володіння традиційними формами і методами навчання, а й сучасними цифровими технологіями у майбутній професій діяльності, що вимагає від педагогів високого рівня оволодіння цифровою грамотністю, використання Smart-технологій, хмарних сервісів, різноманітних додатків для створення презентацій під час підготовки до занять. Розкриття особливостей

оволодіння студентами інформаційно-цифровою компетентністю потребує визначення означеної дефініції.

Зауважимо, що в європейському освітньому просторі не існує єдиного терміна в галузі інформаційних технологій. Ученими використовуються такі поняття, як: цифрова компетентність, цифрова грамотність, інформаційно-комунікаційна грамотність, компетентність у галузі інформаційно-комунікаційних технологій.

Вчені (Н. Морзе, А. Кочарян) пояснюють дефініцію «інформаційно-комунікаційна компетентність» як здатність особистості «автономно й відповідально використовувати на практиці інформаційно-комунікаційні технології для задоволення власних індивідуальних потреб і вирішення професійних завдань у певній галузі [5].

Заслуговує на увагу визначення означеного поняття І. Бородкіної та Г. Бородкіна. У статті «Цифрова грамотність як фактор реформування вищої школи» науковці означене поняття визначають як широку цілісну концепцію, що охоплює набагато більше, ніж функціональні цифрові навички, які повинні опанувати студенти під час навчання. Цифрова грамотність передбачає цілу низку умінь та навичок, які вчені згрупували таким чином: медіа-грамотність (уміння критично сприймати і творчо переосмислювати інформацію); інформаційна грамотність (уміння знаходити, інтерпретувати, оцінювати інформацією); ІКТ-грамотність (приймати, адаптувати і використовувати цифрові пристрої); комунікації і співпраця (використання цифрових мереж для навчання); цифрові стипендії (участь у нових академічних, професійних і дослідницьких практиках); навички навчання (уміння вчитися у формальних і неформальних середовищах); кар’єра і стиль управління (уміння управляти цифровими технологіями) [1].

Суголосні з думкою зарубіжних учених М. Моя (M. Moya,), І. Мусумба (I. Musumba), Р. Акодо (R. Akodo) у тому, що використання цифрових технологій покращує якість викладання та навчання; робить його ефективним та доступним [7]. У ЗВО цифрові технології використовуються для

розроблення навчального матеріалу; надання та обміну матеріалом; спілкування між студентами та викладачами; створення та проведення презентацій, відео лекцій, різноманітних досліджень [8].

У дослідженні під цифровою компетентністю майбутнього вихователя ЗДО розуміємо його здатність використовувати інформаційні технології у роботі з дітьми дошкільного віку, що сприятиме підвищенню ефективності освітнього процесу, досягненню якісних результатів у навчанні, вихованні та розвитку особистості дитини, забезпечить розуміння та усвідомлення значення ІКТ для активної життєдіяльності в сучасному інформаційному просторі.

У процесі підготовки майбутніх вихователів ЗДО на факультеті дошкільної педагогіки та психології ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» в умовах пандемії використовують змішану систему навчання. Змішане навчання – це поєднання традиційної (робота в аудиторії) форми роботи зі студентами з елементами дистанційного (використання комп'ютерних технологій) навчання. Роботу зі студентами у дистанційному, онлайн-форматі організовуємо на корпоративній платформі Microsoft Teams. Це сучасна платформа, розроблена для використання у хмарі Office 365. З-поміж багатьох інших платформ, які використовуються для організації освітнього процесу, вирізняється простотою і зручністю у використанні та своїми можливостями.

Для вивчення питання проблеми запровадження змішаної системи у навчання серед студентів 3-іх – 4-их курсів спеціальності 012 Дошкільна освіта, було проведено онлайн опитування. Так, на запитання анкети «Чи задоволені Ви організацією змішаної системи навчання?» 76, 7% респондентів відповіли «так», 23,3 % «не зовсім». Щодо запитання «Які труднощі виникають у Вас у процесі змішаного навчання?» відповіді виявилися неоднозначними. Так, 32,2 % опитаних поскаржилися на великий обсяг матеріалу для виконання самостійної роботи; 21,4 % студентів зазначили, що мають проблеми з неякісним Інтернетом; 18,7 % опитаних відзначили, що не

оволоділи належним чином різноманітними цифровими платформами для створення мультимедійних презентацій, зокрема не вміють поєднувати звукові та візуальні образи, добирати кольори, створювати якісні відеоролики тощо; 16,4 % студентів зазначили, шо їм складно самостійно розібратися з матеріалом, це займає багато часу і потребує значних зусиль; 11,3 % відповіли: «труднощів немає, проте хочеться живого спілкування». Наступне запитання анкети мало на меті з'ясувати «Які цифрові платформи та з якою метою Ви будете використовувати у роботі з дітьми дошкільного віку»? Аналіз анкетних даних, засвідчив, що лише 18,4 % респондентів назвали онлайн платформу «Всеосвіта», «ЛогікЛайк» (ігри на розвиток логічного мислення, пам'яті, уваги), «Вчи.юа», «Левко», «Малюк», «Learningapps». Більшість студентів не змогли назвати дієві платформи для дітей дошкільного віку, називали «Prometheus», «EdEra», «Coursera» та ін., але вони не підходять для роботи з дітьми дошкільного віку.

Таким чином, здійснивши аналіз відповідей студентів стосовно змішаної системи навчання виявили, що переважна частина опитаних респондентів адаптувалися до такої системи навчання, проте не оволоділи достатньою мірою практичними знаннями та вміннями застосовувати цифрові інструменти в роботі з дітьми дошкільного віку.

Висновки. Аналіз літературних джерел засвідчив, що для ефективного формування інформаційно цифрової компетентності майбутнім вихователям ЗДО необхідно опанувати системними знаннями щодо можливостей та способів використання ІЦТ у професійній діяльності.

Список використаної літератури:

1. Бородкіна І., Бородкін Г. Цифрова грамотність як фактор реформування вищої школи». *Молодий вчений*. 2017 № 8 (48) С. 395-399.

2. Закон України «Про освіту». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19

3. Про внесення змін до Закону України «Про Національну програму інформатизації» Проєкт

URL: https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B5%D0%BA%D1%82%20%D0%97%D0%A3%20%D0%9F%D1%80%D0%BE%20%D0%9D%D0%9F%D0%86.pdf

4. Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти в Україні. Наказ МОН від 12.01.2021 року № 33. URL: https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini

5. Морзе Н. В., Кочарян А. Б. Інформаційно-комунікаційна компетентність науково-педагогічних працівників університету. *Історичний розвиток формування понятійного апарату.* Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка. 2015. № 24. С. 20-31 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Potip_2015_24_5

6. Бородкіна І., Бородкін Г. Цифрова грамотність як фактор реформування вищої школи». *Молодий вчений*. 2017 № 8 (48) С. 395-399.

7. Moya, M. Musumba, I. & Akodo, R. (2011). Management attitude, support and integration of information communication technologies in higher education in Uganda. *Journal of Modern Accounting and Auditing,* USA. URL: http://ahero.uwc.ac.za/index.php?module=cshe%26action=downloadfile%26fileid=184090925136019196734 25та ін. 2011

8. Rumanyika, J.,& Galan, R. (2015). Challenges for teaching and learning information and communication technology courses in higher learning institutions in Tanzania: *A review. Information and Knowledge Management*, 5 (2), 1–12.

ЗМІСТ

ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ

Babchuk O.
Organization of the communicative process in an institution of pre-school education.....3
Березовська Л.І.
Цифрова компетентність як складник професійної компетентності майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти..... 8
Богуш А.
Технологічний підхід у підготовці майбутніх фахівців дошкільної освіти.. 14
Гуданич Н.
Фасилітативна підтримка розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій 20
Діхтяренко С.
Конструювання як інноваційно-креативна технологія у професійній підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до дослідно-експериментальної роботи 25
Lystopad O.
Professionally oriented potential of the educational environment of a pedagogical university 31
Моргун В.
Організаційні засади методичної роботи в закладі дошкільної освіти 37
Найда Р.
Дуальна форма освіти як нововедення у професійній підготовці майбутніх вихователів у ЗВО 42
Фроленкова Н., Л. Тімченко.
Професійна самореалізація майбутніх фахівців дошкільної освіти як психолого-педагогічна проблема..... 47

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ДОШКІЛЬНІЙ ПЕДАГОГІЦІ (ВИХОВАННЯ ТА НАВЧАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ)

Аржанухіна С., О. Перцова., Ю. Богославська.
Використання методів арт-терапії у формуванні міжособистісних відносин дошкільників та молодших школярів 52
Борова В.
Використання моделювання в педагогічному коригуванні звукової культури мовлення дітей старшого дошкільного віку..... 56
Vertel A.
Helmut figdor’s psychoanalytic pedagogy: in-depth psychological aspects of the work of a psychoanalytic-oriented teacher at an institution of pre-school educational 60

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

«СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ»

Збірник наукових праць
І Всеукраїнської науково-практичної конференції
для науковців, педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, аспірантів, молодих учених

25 жовтня 2024 р.

За загальною редакцією Л. Березовської

Формат 60х84 1/16. Папір офсетний.
Друк цифровий.
Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк.11,16

ВИДАВНИЦТВО
“НАІР”

Івано-Франківськ, вул. Височана, 18,
Тел. (050) 433-67-93
email: fedorynrr@ukr.net
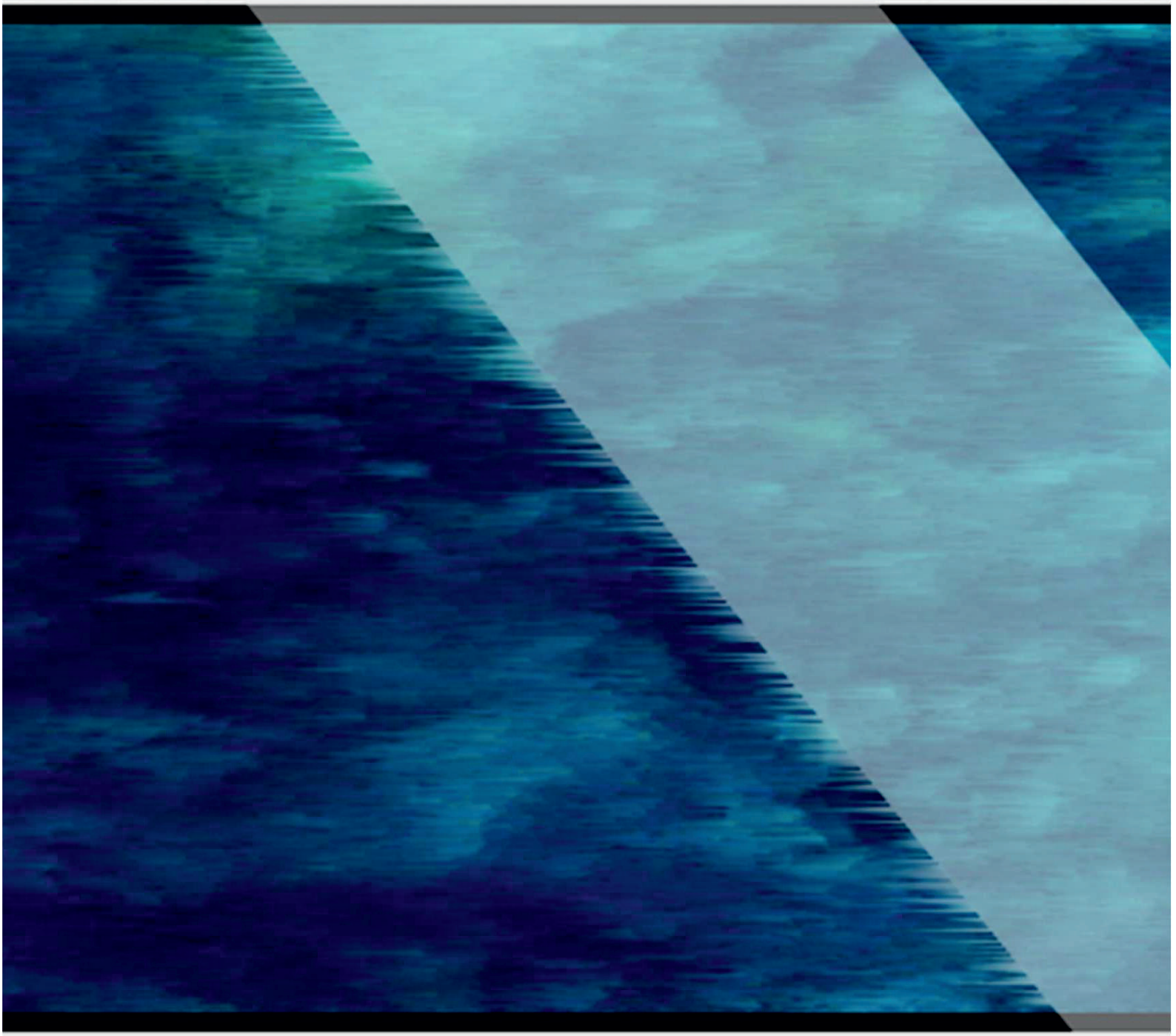
Свідоцтво суб’єкта видавничої справи
№4191 від 12.11.2011р.